

ДІЛО

ВХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. по-
шта. 504-060.
Конто пошт. швейц. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“, Львів.
Головний Редактор при-
ймає від 11—12 год. перед-
полуднем.
Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місяць 2-00 зол.
Чвертьріччя 4-00 „
Півріччя 6-00 „
Річно 10-00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 долар, фран-
ції, Голландії, Бельгії 20 фр.
фр., Чехословаччині 30 ч. к.
— в усіх інших краях по
7-50 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИКЛАДНИКА
20 сот.

В справі збірки на воєнні вдови і сироти по членах УГА.

КОМУНІКАТ.

Як уже повідомлено в пресі, Товариство „Український Фонд Воєнних Вдів і Сиріт“ у Львові після кількох перерв дозволив владі на проведення прилюдної збірки жертв у користь воєнних вдов і сиріт.

Воевідські уряди у Львові і Станіславові дали дозвіл на збірку в неділю 14. квітня ц. р. З останній хвилині Т.о. дістало дозвіл Воевідського Уряду в Тернополі з дня 4. IV. 1935 ч. 332/35 на переведення збірки на терені тернопільського воевідства в другий день Великодніх Свят, себто в понеділок 29. квітня 1935 р.

Подаючи це до ласкавого відома П. Т. Громадянства, Управа Товариства просить отримати раз жертвувати

НА ПАСКУ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ВОЄННИХ ВДІВ І СІРИТ

у неділю 14. ч. м. у львівському і станіславському воевідстві та в понеділок 29. квітня ц. р. в тернопільському воевідстві.

Львів, дня 11. квітня 1935 р.

Управа Товариства „Український Фонд Воєнних Вдів і Сиріт“.

Львів, Потоцького 48.

Підробиниці французько-большевицького договору.

ПАРИЖ, ПАТ. Політичні кола подають подробиці французько-большевицького договору, до якого дійшло після шістьохтижневої наради большевицького посла в Парижі М. Т. Ляваля з членами делегації. Французький державний міністр привітав Муссоліні в односторонній фашистській міліції. Оркестра відтворює марш.

ПАРИЖ, ПАТ. Рада міністрів затвердила угоду для пром. Фландрії і мін. Ляваля, перед поділом Європи на два ворожі табори.

ПАРИЖ, ПАТ. Рада міністрів затвердила угоду для пром. Фландрії і мін. Ляваля, перед поділом Європи на два ворожі табори.

ві загальної частини, яка творитиме підставу до тісній конвенції. Текст складається з трьох статей. У першій статті обі держави зобов'язуються користуватися поради Ради Ліги Націй. Друга стаття згадує права до акції, якби не дійшло до односторонньої угоди всіх членів Ради. Третя стаття згадує про відкриття Ради до членів Ліги, щоб сухопутні, морські і летунські сили забезпечили виконання договорів. Міждатні кола зазначають, що Чехословаччина і СССР підпишуть договір на зразок французько-большевицького.

делегатції до Стреси.

текст меморіалу і резолюції, які мін. Ляваль висуває на засіданні Ради Ліги під час дискусії над введенням у Німеччині загальної військової служби. Французький уряд бажає, щоб у Стрессі Італія і В. Британія згодилися на проект резолюції та щоб В. Британія виступила у Женеві як опісля.

на два ворожі табори.

„Нью Кронікл“ підкреслює, що французько-большевицьке порозуміння вказує, яким шляхом підуть події, якщо В. Британія не подіє постанови пакту Ліги Націй про безпеку суттєвого значіння.

Арештували д-ра Фенцика.

БЕРЛІН, ПАТ. З Праги повідомляють, що у вівторок 9. квітня ц. р. вернувся в поїзді до Берліна Державний секретар Фенцик, щоб поїхати кампанією на Підкарпатську Русь. Фенцик арештувала поліція в Хембі і перевезла до Гаггену. Фенцикові закидають, що в Злучених Державинах він кампанію проти Чехословаччини.

(Від Редакції: Арештований д-р Ст. Фенцик — це той самий, що перевів відомим нашим читачам фінансову трансацію з консулатом однієї держави в Ужгороді, завдяки якій міг видавати подорожні „Карпатурський Голос“, що його редагує чл. влада прийняла на 6 місяців).

Продовжать військову службу в Бельгії.

БРЮСЕЛЬ, 11. 4. ПАТ. На засіданні комісії з справ національної оборони палати послів обговорили справу продовження часу військової служби. Міністр національної оборони заявив,

що не може запевнити, чи не зможуть теперішнього закону про військову службу. Покищо ідуть тільки наради над продовженням часу військової служби.

Чергова висилка військ до Африки.

РИМ, 11. 4. ПАТ. Вчора ввечір відплив з Каїра до східної Африки корабель „Леонардо да Вінчі“ з відділами 34 полку піхоти і воєнним ма-

3 Неаполі відплив кораблем „Ганга“ штаб дивізії Гавіанна.

Уряд не звільняє пі слугами моряків з 1913. р.

Невтральність Злучених Держав.

ВАШИНГТОН, 11. 4. ПАТ. През. Рузвельт видав у вчорашньому державним секретарем акордон на справу нейтральності Злучених Держав.

жав на випадок конфлікту в Європі. Відповідний проект пропонує конгресові

Національна рада оборони Німеччини.

БЕРЛІН, 11. 4. ПАТ. Ген. Сект вертається з поїзду до Німеччини. Кружляють потелоски, що

лише в армії з метою її відбудови. Ген. Секта призначать членом національної „оборони“ до якої належить теж ген. Літтенгоф і марш. Менкен.

Важне для власників премійних вкладкових книжечок Кооперативного Банку „Дністер“.

У львівському переведеному на засіданні Надзвичайної Ради Кооперативного Банку „Дністер“ у Львові, в дні 8-го квітня 1935 припала премія заощадистів на такі премійні книжечки:

по зл. 25.— число книг. 30.310, 30.311, 30.331 і 30.343
по зл. 50.— „ „ 30.292 і 30.314
по зл. 100.— „ „ 30.353.

ДИРЕКЦІЯ
Кооперативного Банку „Дністер“.

425.000 видано

треба ще 60.000 зол.!

Львів, 11. квітня 1935.

У двох числах „Діла“ друкували ми повністю реферат директора Нар. Лічильні, д-ра Тита Бурачницького, виголошений на недільній пресовій конференції в справі будови українського шпиталю. Вірніше кажучи, річ йде вже не про будову, а про докінчення будови, про останню стадію завершення великого діла, яке зродилося — з нічого. З нічого? Ні, те велике діло зродилося з ініціативності, ідеї, рухливості, добрих помислів і муравиною жертвенної багатолітньої праці одного невеличкого гуртка людей, — гуртка українських лікарів.

Справді, ніде може так, як на прикладі будови українського шпиталю у Львові, не можна перевірити правди, які мучає діє ідея з енергією і працею. Ще жскравіше виступає назверх творче діло українських лікарів, коли порівняємо його наприклад з такою справою, як будова українського театру у Львові: тут, без шуму й розголосу, майже непомітно виріс великий триповерховий будинок і ще поки його викінчено — вже він частинно відданий до житку, — там уже кількадесять літ стоїть прегарна площа, опоганена якінись будками чужих підприємств. А тойже шпиталь, для хворих, це справа така непопулярна, така „неприємна“ — для всіх адорових, — а в справі українського театру велася довгі роки „ударна кампанія“ і вона завжди цікавила найширші кола й верстви громадянства, як справа безпосередньої розваги!

А проте так склалося, що — не вводячи вже ближче в аналіз позитивних і негативних моментів в одній і другій справі — український Львів матиме швидше шпиталь, ніж театр. І саме нині, в останній хвилині, творці того позитивного діла звертаються до своїх земляків з покликом допомогти їм довести діло до кінця. Мають право робити це. Бо не робили цього давніше, не ждали довіри на кредит, не старалися популяризувати справу, заки не поклязали її реальних обрисів, — лише найшли Мецената, придбали від нього гроші і перших 5.000 доларів, потім скористали з кудию того достойного Мецената для проголошення збірки, та ввесь час самі складають сотик до сотика і дрібних оплат за лікування в Народній Лічильні і в той спосіб поступово, в міру допліву фондів, будують, радють кожною новою змурованою цеглою і журяться, щоб швидше задалося змурувати чергову...

Є чим радіти. Який рік тому відбулося посвячення будинку шпиталю і тоді присутні могли оглядати лише партер. Сьогодні сходили можна пройти вже аж на тарасу над третім поверхом і на кожному поверсі оглядати просторі сали, призначені разом на сто ліжок, сали призначені на операції, на канлици, на різні кабінети, на поміщення допоміжного персоналу. Видано досі на будову і інсталяцію поверх 425.000 зол. — треба на викінчення будови ще немалої суми, а проте вже невеликої в порівнянні з тією, яку вже видатковано: треба ще лише 60.000 зол.

Майже ЗАДУРНО рештки полотна 50 сот., панамы 90 сот., в сипи 1'10, крепон 70 сот., веба 1' — та модні вовни на 40% дешевше
БЛАВАТНИЙ БАЗАР — Львів, Воїнів ч. 12.

Шпиталь, річ справді непопулярна. Масова збірка на шпиталь ледви чи дала б бажані висліди, коли одночасно на масовій жертвенності спираються такі установи, як „Просвіта“ чи „Рідна Школа“. Зате ідея шпиталю, що не тільки має бути домом хворих, але й „централею здоров'я“, як його назвав нинішній енергійний керівник, може знайти справді розуміння у чималому гурті одиниць. Повинна теж бути розуміння й підтримка у тих наших заможніших громадян, які саме завдяки своїм матеріальним засобам переконалися, яке це щастя мати можливість користатися зі здобутків медицини, — та яке нещастя, коли хтось до практичних користей з тих здобутків не має доступу. Шпитальництво, це така діяльність суспільної праці, що від непам'ятних часів в усіх країнах світа знаходило протекторів і меценатів і спонукувало до проявів найблагородніших почувань душі і серця. А проте це прояв не тільки снізливих гуманітаризму. Допомогти справі українського шпитальництва, це не тільки дати вислів своєму жалеві з приводу існування хворих і своїй охоті усунути їх біль. Допомогти українському шпитальництву каже у ще більшій мірі журба за здоров'я нації, за піднесення здоровельної культури, за заціплення у найширші маси свідомості про потребу плекання свого здоров'я, систематичної його перевірки у фахівців-лікарів, за виворювання теж кадрів високих лікарських

фахівців. Тому шпитальництво стоїть на тій самій дошці суспільних цінностей, що всі установи, присвячені плеканню здорового тіла і здорової душі. Рідний шпиталь викине теж напівце разом з тілом неодну хвору душу.

Гурток одиниць, який справді з енергією і завзяттям гідним найвищого подиву веде діло будови українського шпиталю, подає конкретний проект, як найкраще прийти з допомогою його ділові. Він відкинується відразу до одиниць заможніших. Просить їх, щоб вони по 2.000 зол. фундавали ліжка, які звалися би іменем фундатора, або одиниць, близьких фундаторів, (цілі салі по 10.000 зол.). Очевидно, комітет будови не нехтує і меншими датками. Одноразово з недільного реферату ми довідалися, що лише львівська Архиепархія дала 10.000 доларів на два ліжка у шпиталю. Іншими словами: духовники з львівської Архиепархії по віки вічні мають право займати у шпиталі два ліжка та користатися з безплатного лікування. Здається, що навіть з „бизнесового“ погляду це ненайгірша транзакція, — якщо „інтересом“ можна називати — рятування життя і здоров'я! Ця фундація львівської Архиепархії поважно допомогла будові шпиталю. Можна висловити велике здивування, чому досі того самого не зробили Епархії станиславівська й перемиська: ми певні, що це тільки тимчасова загайка, спричинена несуттєвими обставинами та в найближчому часі доведе до корисного завершення. Тоді річ ітиме вже за модерне внутрішнє лікарське виворювання шпиталю, яке піде швидкою ходою.

Підаємо цю справу під увагу всім ідейним громадянам, зокрема заможнішим одиницям та міродайним чинникам обох других краєвих Греко-Католицьких Епархій.

Вже вийшло 8-е число
ілюстрованого
двоптижника

НАЗУСУЗАН ЧІРТІРІЧ

З таким змістом: В. Ласовський: Універсаліст на м'якій кавалці (В. Масютина). Анатоль Курдидин: Перший день. Роман Купчинський: Наші літературні нагороди. Марія Дерначева: Роман Алін — дружини Костомарова. Віктор Петро: Алін й Костомаров. Розмова з Волод. Винниченко. Бін-Вальмер: Краса. Василь Сімович: Праведна душа Ст. Левинський: Старомодна сукня львівського ринку. Д-р Ярослав Гордінський: Провінційна критика. Між нами. — Летіло 40 сорок.

Ціна 50 сот.

Львів, Ринок 10, II. п.

Наради в Стрезі.

ЛОНДОН, 11. 4. ПАТ. Райтер повідомляє: В год. 8.40 приїхали до Стрезі: прем. Мекдональд і мін. Саймон, яких привітав Муссоліні англійською мовою. На двірці могли вітати тільки англійські журналісти. Дипломатичний кореспондент Райтера повідомляє, що баліканічного шляху від кордону стережуть сильні військові сили. В декількох місцях стоять скоростріли. Наради почалися в год. 10.30 передполуднем.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

— 8 Атеж повідомляють, що грецькі посланці у Варшаві Політіс і в Москві Поліхроніадес уступлять.

— Ген. Людендорф надіслав до князя Гітара телеграму з подякою за побажання і відзначення. Одноразово подякував манцарові, що привернув загальну військову службу і створив нову німецьку армію.

— Мін. Томас заявив у палаті громад. що уряд не вирішить ніякої проблеми без згоди народу.

— Підчас останніх виборів на Мадарішці проурядова партія одбула 168 мандатів, дрібні хлібороби 24, безпартійні 12, християнсько-господарська партія Вольфа 14, соціал-демократи 11, ліберали 6, націонал-соціалісти і легітимісти по 2, інші дрібні партії з мандатами.

Новий Самоуправний Закон

(Друге справлене і доповнене видання)

Ціна тільки: зол. 0-80
(з поштовою пересилкою
0-95 зол.). —

Хто надішле належність складанкою П. К. О. 504.066 тому негайно вишле книжечку Адміністрація „Діла“, — Львів, Ринок ч. 10.

Найбільше вмирає греко-кат. дітей.

Із загального числа 123.922 померлих дітей в Польщі минулого року припадає на греко-кат. обряд 84.254 немовлят, на греко-кат. 19.773, на православних 17.478, на євангеліків 2.869, на жидів 2.951, на інші 597 смертей. Найбільша смерт-

ність припадає на греко-католиків, бо 19,2 смертей вemorяют на 100 живих уроджень. У євангеліків припадає 16 смертей на 100 живих уроджень, у православних 14,6, римокатоликів 14, жидів 4,7.

"Бюлетин польсько-український" як „спец“ від волинської українізації.

I

Усім знає теза деяких польських кол, що українці згідно російської займанщини належать — мовляв — до іншої нації, ніж згідно австрійської. Тези тієї держаться польські політики різних майданів, пензники, московські попи; на ній побудований Сокальський кордон, як і твердження, що галицька преса не розуміється на волинських справах, не відзеркалює правдивого життя волинських українців, не може бути його виразником.

Такої тези й таких тверджень, зокрема, держаться й „Бюлетин Польск.-Укр.“, який у відповідь на мою статтю п. н. „Паперова українізація“ („Діло“, ч. 56) закинув мені, що стаття (як багато статей у „Ділі“ в питаннях українських з терену був. займанщини російської) не оригінальна думками, ані не віддає того, що діється („Бюлетин“, стор. 126). Оригінальність думки й правдивість у передачі українського життя на Волині цей орган застерігає за собою, як за таким, що працює над його правдивістю, „жетельне“, „об'єктивне“ й „од шесті лят“.

II

Чим міцніше польські політики будуть держаться своєї тези про різницю між волинськими українцями і галицькими, тим це буде для них шкідливіше: вся їх праця, як побудована на фікції, лише віддаляє їх від розв'язки української проблеми. Бо ніякий „сокальський“ кордон, хочби він був глибоким і вищим від київського муру, не роздвоїть української національної свідомості. Минуле, теперішнє, майбутнє — серце ширше й невідкупне акцентує кожному волинця, що галичанин є його рівний брат, член тої ж національної родини, до якої належить він. Смішний закид галицької преси, що вона не орієнтується в українських питаннях на просторах згідно б. російської займанщини. Тим, хто в нього вірить, укажу на його безприкладну простакуватість: так і в „Ділі“ і в інших українських органах на волинській темі пишуть не галичани, не зайди, оселені на Волині репрезентувати „тутешню“ людність та хвалити її національне „благоденство“. А такі самі волинці, — „тутешні з діда й праді“. Їх статті це голос місцевої інтелігенції; це простий рефлекс того, що там діється; що їх болить і що їм на серці лежить... З обставин усіх (а зокрема — „Бюлетинів“) добре відомо, нема в них можливості подати свій голос з парламентарної трибуни; нема теж змоги виступити з місцевою власною пресою; залишилася одна лише можливість користуватися пресою, видаваною за „Сокальським“ кордо-

ном. Але задія цього преса та зробилася трибуною не локальною, а загально національною; з нею мусить рахуватися кожний, хто „жетельне“ й „об'єктивне“ ставиться до українського питання.

III

Не рахуючись із голосом „тутешніх“, „Бюлетин“ приписав Волин. Епарх. Зідові й Т-ву Петра Могили такі „заблуди“ на полі церковнім, про які говорити не поважились би перед українцями й самі „могиляники“. Глорифікація нежиттєвого й маленького гуртка, як і його неіснуючих досягнень, наводила на припущення, з якої саме кухні вона походить: що це звинним „могиляникам“ пощастило пробратися до „Бюлетину“. Але редакція останнього категорично заперечила контакт із ними, тому на справу глорифікації приходиться дивитися з іншого боку й розв'язки її шукати на іншій площині.

У статті п. н. „Паперова українізація“ я подав засадничі й загальні факти з нинішнього церковного життя на Волині. Наведу тепер кілька конкретних, які надаються до перевірки, а які прекрасно ілюструють вартість українських „здобутків“.

1) Архiep. Алексієві, під час його об'їзду Волині в осені м. р., доручено парохіяльними делегатами стоси прохання: то про українізацію богослуження, то про неладу з причетом. — „А пущь себѣ пишут!“ — з такою словесною резолюцією владики передав їх членові Консисторії. Не поладнали справ тих до епархіального з'їзду, не поладнали й по з'їзді... А наслідки вам такі: Як недавно повідомляв ПАТ, адміністрація владики замкнула святиню в Вишгороді (Крем'янецьчина), з причини постійних сутичок між парохіями і причетом та згрішуючих ексцесів; замкнула аж до цілковитого заспокоєння. Це „українізація“ на селі.

А в місті? — Ось вам приклад. Коли архiep. Алексій у вересні м. р. був у Володимирі, делегація з 7 осіб зложила йому меморіал, прохачучи чергування українських відправ у соборі з славянськими (себто: менше того, що було від 1924 р. до 1927 р., коли кожного свята була урочиста українська відправа). „Шож це ви? — почули делегати від „українського“ владики, — знову тут полікарповщина заводите? Не буде цього!“ І нема, хоч на секретарській стільці в Консисторії сидить п. Власовський, а з'їзд прийняв ухвалу, прихильну до української справи.

2) Ніби звільнений з посади п. Перетрухин (росіянин) все таки фігурує в церковній офіційній („Воскресное Чтеніє“ Ч. 2, стор. 28), як волинський епархіальний місіонар, а діяльний

Вона носить тільки спеціальний рід густих шовкових панчіх без сказ по зол. 1.70 „ARCO“ ЛЬВІВ, пл. ГАЛИЦЬКА Ч. 3.

член РНО продовжує давати своє юрисконсультство та є оборонцем судових справ Консисторії. Хоч не бракує адібуних і православних адвокатів-українців.

3) Офіційні повідомлення про особисті зміни в Волинській Епархії друкуються таки в московській мові („Воскресное Чтеніє“, останнє число).

4) В „Українській Ниві“ (ч. 11) хтось запитує, чому о. прот. Васильєвич (українець, особа спеціально близька до архiep. Алексія) у своїй Чесно-Хрестській церкві в Крем'янці (під самим боком Консисторії й архиєрейських палат), на перекір постановам Св. Синоду й Епархіального З'їзду (якого був учасником) проповідує мовою російською й молиться мовою московсько-суздальською... Орган певняків подає цей факт під заголовком: „Що це значить?“

IV

„Українська Нива“ не зуміла дати відповіді: не дасть її напевно й „Бюлетин“; тому висвітлення справи візьмемо на себе. Названий парох є українцем тої породи, що цинять у справі передовсім „реальну“ сторону й стосуються до „реального укладу сил“. Отже він знає, що українізація Волині — байка з 1031 ночі, пущена між публіку в зв'язку з близькими виборами; це лише брахман, яким мають оперувати певняки й „могиляники“ в виборчій кампанії.

Проводять вибори — і байці кінець; всім, що повірять у неї, пошлють в дурні та ще підпадут під підозріння в „неблагонадійності“, а то й „зміарах виворотних“. Бо коли ліквідується філія „Сільського Господаря“, забороняється читальня „Просвіти“, не дозволяється на гурток „Рідної Школи“: то хто ж би дивився через пальці на якусь там українізацію церковного життя?

Ант. Гірський.

ВСІ ДІТИ на селі і в місті читають: „Світ Дитини“ і „Діточу Бібліотеку“ Цілорічні передплати по 5 зол. висилати на адресу: Львів, вул. Зіморевича 3.

Розстріли у Москві.

МОСКВА, ПАТ. В Москві викрили організацію, яка викрадала мук з державних складів. Провідники організації розстріляні, вісьмох учасників засудили на кару від 8—16 років в'язниці.

ОТ ЛЕВИНСЬКА.

Королева і чура.

Доходила певне 5-та година, коли користуючись з неважкості Матильди я скинув маску. Якжеж це доводилося спокувати мій учнюк! Було так, якби розвіявся цей дивний чар, що злизував нас разом. Розвіявся без решти настрій постійної невпевненості. Нагаю а висот неба впав я простісенько на землю поміж волючки і крошчу. Матильда? Негадо, чи гайдалася, протестувала? Отже ні. Перед чи сказала хоч однієньке слово. І це було найбільшійше. Її очі дивилися на мене розчаровані і зневірені, якби казали: „І що ти зробив, милоцю. Я можу була попохала тебе, а тепер, — ти пропав“. Даремне я приговорював і жартував, даремне вибачався і дорівав. Матильду неможливо страшенно розболіла голова і ми покинули вишном маскараду, щоби мершій вернутися додому.

Аж на вулиці, може під впливом холодного ранку, Матильда мовчавіше заговорила до мене. Коли ми попрощали ланю Матильду, що мешкала на шість недалеко, Матильда одвернулася на мою руку і глянула мені просто в очі.

— Дякую, що прийшли — сказала.

Надія блисканкою прошибла мене.

— Адаж вам я не міг відмовити — прошептав я.

— Ви здобовили? — всміхнулася вальтовно.

Чи я був здобовлений! Я почав, у нестямі, говорити їй про її красу і очі, про почуття, моє кохання.

Трохи брутально залізла мені рама і глянула здивована.

— Ви поважко? — сказала з ноткою іронії у голосі. — Так скоро, за одну ніч проведени на маскарад?

— Так, так! — настоював я.

— Отже, не можу вам робити надії — сказала поволі і відвернула голову.

— Не відбирайте мені надії! Не збивайте мене! — кричав я непогамований від сорому і болю.

Ми зайшли вже під саму хату Матильди. Нече той потапаючий, що хапається дошки, я прошептав:

— Довольте хоч частіше бачити вас; не відмовте!

Уже прощала мене і залишила хвилину свою руку у моїй.

— Леви чи це буде можливо. Зрештою... навіщо? — глянула востаннє мені в очі.

— Отже, чому ця ваша змовка? Що вона значила? — прийшло мені враз на думку, але Матильди не було вже біля мене.

Я вернувся до хати. Дзеркальце, що стояло в мене на столі, блиснуло мені в очі подробицями мого еспанського костюму, всім цим блазеньством неспокійної ночі. Чи я був справді арлекіном, весельчачком для чужої розваги? Люто відірвав я борілку з обличчя, що вже й так дошкулювала добре. Я адер зі себе стріп Дон Кіхота і відрізно жбурнув у сірий куток хати. Якжеж добре почував я себе у моєму щоденному піджаку, як вигідно у старопарубочьких панцях! Нещад на давні, добрі знайомі життєві реалії! Завертає до біра, пирюєт п'ї Марти, до одвічного життя, до тиші твого ангільного гнізечка! — пошкікував я і на-

кликав себе до поправи. Але легше було скинути костюм арлекіна і змити грим з обличчя, як витерти з пам'яті спомина цієї ночі.

На моє лихо раз-у-раз бачив я її. На зустріч двох провулків, серед сорокатої юрби перекупок на Ринку, у церкві підчас відправи, виринала передомною знечею і всміхалася заклопотана, якби прохала вибачення, що недискретно понала у мої очі. Навіть у бесіді знійомих, вдало повертало її ім'я „Матильда“, чув я скрізь, так, немов усі її знали і то знали тільки її.

Якось ішов я на обід до тнії Марти у товаристві одного з моїх борових товаришів. У виходу з Руської на Ринку зече зпід землі виросла перед нами її гармонійна сильветка.

— Матильда, пробурмотів я пошепоті.

— А, знаєш її? — оживився мій товариш — гарна дівчина. Аж жаль, що вже заручена.

— Заручена? — не вдержав я. Звідки знаєш?

— Цеж всі знають. Це наречена д-ра Левицького.

— Д-ра Левицького? — повторив я збентежений, це мають бути жарти?

Обличчя мого друга надмірно видовжилось, а брови зішлись.

— Зовсім не до жартів мені — пирхнув він. — Це наречена д-ра Петра Левицького, повторюю.

Він мовчав отут недалеко — тут він показав пальцем ряд кам'яниць у Ринку, — і зовсім з тим не скривається. Коли така цікавля і не віриш, можеш зайти сам до нього і спитати. Це шкідлива людина, не образиться. Так, можеш піти і спитати, — вже майже ревів мій товариш.

(Далі буде.)

Де і як зродилася ідея т. зв. східного пакту?

Прага, квітень 1935.

„Східний пакт“ — це чарівне число, від зрозуміння якого мало би єдино залежати встановлення непереможної і небезпечної сучасної політичної ситуації в Європі, головна основа, на якій мав би опертися „тривкий мир“, побудований на абсолютній рівності статусу країн в Європі. Не диво, що вусилля довести до виконання такого пакту стало осередною точкою цілої сучасної європейської політики і що різні розуміння того пакту поділяло Європу на беззаперечних прихильників і на його не менше беззаперечних противників. Інакше воно й бути не може, коли взяти під увагу, що в нинішній Європі різко зарисовується темна риса розколу на опосередкованого захисту статус-кво. Але джерела тих двох протилежних інтерпретацій східного пакту треба — на нашу думку — шукати в мотивах, з яких зродилася саме ця ідея.

Загально широка публіка має дуже неясне поняття про походження ідеї східного пакту. Звичайно приймається, що думка про східний пакт виникла з Західної Європи і автором цієї концепції називають небіжчика Барту. Але воно зовсім не так. Одиноким винахідником того пляну був ніхто інший, як лише „товариш“ Літвінов. Щоб стало нам ясно, як до цього прийшло, дозволимо собі поведати записки читачів слідами думок статті п. Р. Мечрея „Правда про східний пакт“ зі „Свободи Ревю“ з березня ц. р.

Пригадаймо собі деякі головні політичні події двох-трьох останніх років в Європі, які безпосередньо довели до народіння ідеї східного пакту.

Цей наш огляд можемо почати від 1932. р., коли то Совіти підписали пакт неагресії з балтійськими державами і з Польщею. Нині вже кожному ясно, що це зробили Совіти під натиском японської експансії у Східній Азії.

Влітку 1933. р. Совіти заключили другу серію таких пактів і то не лише зі сусідами, але і з державами, які не є їхніми безпосередніми сусідами. Деякі лежачі причини цього поспіху і такого заключування пактів „ан гро“? Відповідь дуже проста і вона обмежується до одного слова: Гітлер.

Передгітлерівську Німеччину вважали ві Совітами два договори: рапальський і берлінський, і обоє вони довели до несприятливих відношень між обома державами. Ця приязнь йшла так далеко, що взагалю говорилось навіть про якусь таїну військову конвенцію між Німеччиною і Совітами. Прихід Гітлера і його немилосердна атака проти комунізму змінила усе за один день. Ба, що більше. Деякі з його найближчих і найбільш впливових помічників почали зараз-же

проповідати евангелію експансії, яка прямо загрожувала СРСР. В Москві до страху перед Японією прилучився ще страх перед Німеччиною. Ситуація для Совітів наразі і основно змінилася. Як довго Совіти мусили боятися тільки ворога зі сходу, так довго ті пакти, які забезпечували їхні західні кордони, їхнє запілля, їм вистарчали, але коли виріс новий явний і сильний ворог ще й із заходу, цих пактів було вже мало. Ще яркіше виступило те, коли Польща заключила з Німеччиною відомий десятилітній договір. Опираючись в такій ситуації Совіти мусили шукати якоїсь нової безпеки, чогось більшого „активного“, ніж усі дотепершні „пасивні“ пакти неагресії. Найдешо це в широкій ідеї пактів чи радше в одному колективному пакті „взаємної допомоги“ — в пакті „зі зубами“, як його називають американці. Орієнтуючись дуже добре в загальній європейській ситуації і адаючи собі ясно справу з того, на які табори поділена тепер Європа, Совіти звернули природно свою увагу на Францію, а поїздка Еріо до Москви притотвила безпосередній шлях. В березні минулого року один паризький часопис піддав думку французько-совітського пакту, а в квітні і травні пропозиції східного пакту обговорювалися вже конкретно в Женеві поза кулісами Союзу Народів. Тоді теж можна було почути перші натяки про охоту Совітів вступити до женецької інституції. Зараз-же після цього пішли вже широкі дискусії і в цілій Європі на тему проєктованого пакту. Малі держави, які сподівалися лише користі з нього, повітали його дуже радо. Видимим знаком цього було формальне призначення Совітів Румунією і Чехословаччиною в червні 1934. р. Дуже вдоволений був з цього і Барту, бо це йшло цілковито по лінії його політики. Але одночасно стало ясно, що ані Німеччина, ані Польща не хочуть мати а пропонуванім пактом

нічого до діла. В серпні Барту привів ідею пакту до Лондону. В Лондоні прийняли її досить опочутливо, а делі Англія навіть обіцявала вступити до Союзу Народів, у вересні м. р. Від того часу ідея східного пакту забирає в концерті європейської політики того значіння, яке має нині і від тоді вона не сходить ні за мент з чорти нарад усіх міжнародних переговорів. До куліс наційної точки доходить ідея східного пакту особливо тоді, коли Літвінов перемовив Лявала підписати договір, яким Франція й СРСР зобов'язуються не вести ніяких окремих договорів з іншими державами, які могли ризикнути про остаточну долю ідеї східного пакту. Цим треба теж пояснювати згадку про східний пакт в комунікаті з 3. лютого ц. р. Первісно концепція східного пакту була така, що його мали підписати СРСР, Німеччина, Польща, балтійські держави і Чехословаччина з французькою підтримкою чи заперукою. Але, коли показалося ясно, що Польща і Німеччина є всетаки проти пакту, зродилася нова концепція: заключити східний пакт без Німеччини і Польщі та вікніч виринула ще й пропозиція редукувати його сигнатарів лиш до СРСР і ЧСР з французькою підтримкою. Останніми часами вже в часі поїздки Ідена, проскочила ще й така думка, щоб вкладають „взаємної допомоги“ випустити зовсім з пакту, а лишити в ньому лише клякзулю про ненапад. Як скінчиться ціла ця боротьба за „чарівний“ пакт — нині все ще годі сказати щось більш певного, хоч після візиту Ідена у Варшаві можна було прочитати в європейській пресі думку, що ідею східного пакту в його первісному виді треба вважати остаточно погребаною. Правда, тепер дуже великі надії складають прихильники східного пакту на Англію, але — коли вірити словам п. Мечрея — Англія ніколи не згодиться на те, щоб дати Совітам якунебудь гарантію їх границь чи то на сході, чи на заході. А така гарантія безпеки совітських границь, деж істога цілого східного пакту, пакту, який зродився саме зі страху Москви за ті границі.

М—н.

Міські Театри, в четвер 11-го квітня 1935.

Великий Театр грає нині 7-30 веч.

Безсмертний твір Жигмонта Красінського

„Небожеська комедія“ в новій інсценізації.

Театр Різнонародностей

Капітальна комедія Ліхтенберга

Нині 7-30

„Подружний метч“

Дві години неспинного сміху.

В. Панейко, Д. Паліїв і масони.

У статті „Д-р Василь Панейко — явний відступник“ („Батьківщина“, ч. 14), якої автором є п. Д. Паліїв, поміщений м. ін. такий уступ: „Рез прийхав Панейко до Львова як делегат масонської ложі великого оходу і намагався втягнути до масонів різних українських діячів. Намовляв тоді і мене. Я, очевидно, дав йому негативну відповідь. Д-р Панейко мені м. і. заявив, що йому вдалося втягнути до масонів м. ін. деяких членів Ре-

дакції „Діла“. Чи відповідає це правді, не знаю. Можливо впевнити п. Паліїва, який не мав ніякої нагоди, щоб тільки кинути каменем у наш город, що ця „інформація“, яку він нібито дістав від д-ра Панейка (чого ніхто не встиг перевірити), не відповідає правді. Ніхто з нинішніх членів Редакції „Діла“ до масонів не належить і з тим рухом не мав і не має нічого спільного.

М. ВОЗНЯК.

Під гаслом: „НА ДНІПРО! НА ДНІПРО! ДО КИЄВА!“

(Францішек Духінський і українська справа.)

Смерть Францішка Духінського в 1893 р. лишилася без відгомону в українській пресі, хоч на згадку в ній він заслужив собі. Як закінчив свою публічну сповідь свого роду в паризькій брошурі з 1885 р. „Drugí mój 25-letní jubileusz“, два голоси кермували його сумлінням у всьому його житті. „Коли гляджу на безмір впливу — писав тут Духінський — на долю християнства й Європи, як з причини ладу московського громадянства, опертого на царизмі, себто на комунізм так і з причини московських сект, які реалізують усі можливі форми людини, відокремленої від Бога, що ж дивно, що від самих початків мого самостійного думання, а це думання почалося дуже рано, під тягарем особистих і публічних поразок, я мав лиш два гасла: один до Господа Бога „Боже змилуйся!“ а другий до народів Європи „На Дніпро, на Дніпро, до Києва!“ Тріумф Європи над Московією я бачив лиш тоді, коли Европа підійме боротьбу а імя хреста. Бо щоб боротьба проти Москви закінчилась тріумфом, мусить бути хрестовою. Москва бо представляє велику силу антихриста, який удає, що діє в імя боже, як це бачили в 1848 році, коли по революціях у Парижі, Відні й Берліні цар закликав: „На коїна, погани, бо з нами Бог“. З цього саме становища треба до всіх моїх праць підходити.“

Як бачимо, один із двох провідних голосів Духінського, згідно з признанням самого автора, релігійний, а другий політичний, отже обидва не навчового характеру. З цього проно-

ду я написав проф. Ян Бодуен де Куртене в брошурі „Z powodu jubileuszu profesora Dudzińskiego“ таке вірне помічання: „Уже сам політичний характер писань д. Духінського робить їх строгу науковість досить підозрілою. Не можна служити однакою доброзичливістю двом паням того роду, як правда й політика. Або одну, або другу треба занедбувати. Учений повинен змагати лиш до правди без огляду на те, чи висліді цього змагання будуть приймні чи й неприймні. А публічний муж, балячись політикою, має цілком інші цілі, а бажаючи переправити успішно свою справу через усі інстанції „публічної опінії“ й „міжнародних“ думок, звичайно не перебирає в засібх і не вживається правдою.“

Науково-літературні й публіцистично-політичні писання Духінського за свою головну вісь мають ненове і не перший раз у нього висловлене твердження, що москалі не належать ні до словян, ні навіть до арійців, але до так зв. „туранив“ разом із іншими монгольськими, татарськими, фінськими тощо племенами. Свою „теорію“ доказував Духінський такими аргументами, як формою автократичної влади, названою в нього „царатом“, як московським комунізмом усупереч особистій власності арійців, як, — твердженням, що тураниці це номади, кочовики, а арійці рілляники, делі, що в москалів вражає мале число міст і містечок, таку силу, яких зустрічаємо в провінціях, положених на захід від москалів, і т. ін.

Хоч аргументація Духінського не витримує наукової критики, однак в нього часто зустрічаються здорові й згідні з наукою думки того роду, що давня церковно-словянська мова не

мова давніх болгар, що літературна мова Русь до XIV. в. не була народною для неї, але що це була мова вчених, церковна, тощо, як це він виводив у першій частині „Zasad dziejów Polski i innych krajów słowiańskich i Moskwy“. У другій частині своїх „Zasad“ навіз віннятки з своєї статті в „Trzeci Maju“ про переяславську умову, написаної в приводу арештування кирило-методіївців, бо „про арештування професорів і студентів київського й харківського університету: Куліша (Kuleczy), Шевченка й інших у 1847 р. писали й французькі часописи.“

І в третій частині своїх „Zasad“ згадав Духінський свою статтю про переяславську умову, а саме в словах: „В роках 1847—1848 ми застали Європі потребу змішатися із у справу Малоруси, і тоді взяли ми за основу переяславську умову, зроблену між Хмельницьким і царем Олексієм Михайловичем: згідно з цією умовою Малоруси стоїть у такому відношенні до Москви, як Румунія і Сербія до Туреччини. І сьогодні (себто 1861 р.) це твердимо, спираючись на поясненні цієї справи згідно з правом народу, як це ми робили в тих роках (нпр. „Trzeci Maj“). Однак це цілком не ослабляє, а скріплює наші докази, що Малоруси нахотяться під Московію на тому праві, що Петро І підбив цю країну. Права підлою зсезають, дякувати Богові, в наших часах і народи управляються самі собою. Отже Малоруси відлягаються про свою долю.“ „Малоруси“ Духінського це Лівобережжя, яке на його думку „дірветься від Москви, а злучиться з Польщею“. Приспівити таку злуку „де велика політика Польщі, польської держави, мужів стану Польщі в краю і за кордоном.“ (Далі буде).

ПРАВНІ ІНФОРМАЦІЇ.

Додатки до податків і стемплевих оплат.

Від 1. квітня ц. р. об'язує закон з 26. березня ц. р., який вводить:

1) 10 проц. додаток до стемплевих оплат, посередніх податків (впр. від соли) і ґрунтового податку.

2) 15 проц. додаток від безпосередніх податків (впр. доходного, промислового і т. д.) і ґрунтового податку, до податку від спадщини і даровин.

Ці додатки будуть стягати скарбові уряди експресом згідно з зазначеними податками та стемплевими, оплатами починаючи від 1. квітня ц. р., але також від задержаних податків і стемплевих оплат зперед 1. квітня.

Доход з усіх цих додатків забирає міністерство скарбу.

Брає так, що скарбові уряди податки і стемплеві оплати відписали, обнизили, відсунули, розложили на сплати, припинили езекуцію до повної езекуції, щоб їх стягнути. В таких випадках доля цих нових додатків зовсім зв'язана з податками і стемплевими оплатами.

Згідані додатки обчислюють і стягують ті скарбові уряди або палати, які обчислюють і стягують безпосередні та посередні податки і стемплеві оплати.

КОЛИ НЕ ПЛАТИТЬСЯ ДОДАТКІВ ДО СТЕМПЛЕВИХ ОПЛАТ І ДО ПОДАТКІВ.

Не платиться: 1) 10 проц. додатку до стемплевих оплат від нотаріального акту чи документу про заснування акційної або командитово-акційної спілки, якої осідок буде у Польщі. 2) 10 проц. додатку від рішень про збільшення основного капіталу тих спілок. 3) 10 проц. додатку до споживчого податку від цукру всіх ґатунків. 4) 15 проц. додатку до податку від помещиків. 5) 15 проц. додатку до податку від електричної енергії. 6) 15 проц. додатку до надзвичайного податку від деяких професійних занять. 7) Додатку до податку від убою. 8) 15 проц. додатку до кризового додатку до державного податку від нерухомостей. 9) 15 проц. до надзвичайної маєткової данини і лісової данини та до самоуправних додатків.

Чи зрозуміють це українці?

(Допис з Грималівщини).

У судовій грималівській окрузі живе, не маючи на дуже численну повсюдну колонізацію із заходу, все ще около 60 проц. українців. Крім цього є тут 32 проц. латинників із полями та около 8 проц. жидів. Цю людність добуває у всіх потребах ціла маса жидівських купців, що не продають нічого з українського промислу, 5 жидів адвокатів — на двох українців, 4 лікарів жидів та один технік-дентист жидів і лікар українець. Усі ті купці, адвокати, лікарі-жиди живуть головню з українських мас і то дуже добре, наслідком малого нац. освідомлення тих мас та амало веденої конкуренції супроти українців-адвокатів та лікарів (бо купців українців нема).

Та відношення тут жидів до їх українських злободівців далеко не поправне. Ані один купець, адвокат чи лікар-жид не має у себе хоча б одної української книжки, не передплачує нічого українського часопису чи журналу, не дає жодної нічого на ніякі українські ціли, назапки — жиди з них ставляться з погордою, а то й

ненавистю до всього, що українське. Одне на цьому не кінець. Українці у легкого з них — це також „кабані“, „детлюрівські погромщики“ і т. д.

Дня 2. квітня ц. р. відбулася у городському суді в Грималові до ч. II. кт. 171/35 карна розправа проти українця Віктора Кльована, обвинуваченого лікарем-жидом д-ром Крайзлером за те, що обвинувачений В. Кльован, без причини спровокований д-ром Крайзлером, грозив йому нібито побиттям. В. Кльован боронився тим, що д-р Крайзлер перед ріжними особами прозиває його згідно „кабан“ та посуджує його у забороні фір з хорими пацієнтами (до речі: з українськими селянами) та в спрямовуванні їх до „кабанського д-ра“, себто до українського лікаря д-ра М. Добромилля. Вислід тої розправи неважкий, а важне те, що для д-ра Крайзлера українця — це тільки „кабан“, але дуже болить його жодий „кабан“ свій тяжко запрацьований гріш занесе до свого лікаря, а не до нього.

Чи зрозуміють це українці?

Нарадк в Стрезі не забезпечать миру.

ОТРЕЗА, 11. 4. ПАТ. Перед офіційними нарадами трьох держав відбулась італійсько-французька нарада.

Наради трьох держав почались в год. 11.30 у палаці Бормео. В нарадах беруть участь: від Італії — Муссоліні, Сувіч, Альові, від В. Британії — прем. Мекдональд, Саймон і Валсарт, від Франції — прем. Фіандо, Ліваль, Нель і Леже.

Конференція відбувається під великим знаменем, який Франція та Італія висувають на адресу В. Британії. Кружляють шолохоски, як італійсько-французьких нарад, італій-

ська делегация домагалась нових військових гарантій для вдержання незалежності Австрії. Франція годиться піддержати ці плани, якщо до співпраці приступить М. Антанта. Зате Франція домагалась осудити зброєння Німеччини і на майбутнє хотілась господарських санкцій, якщо Німеччина порушить би договори. Кружляють погослови, що Франція амподифікує охідний пакт, подаючи докладніші санкції супроти напосника.

Міродатні кола заперечують, що виследи конференції у Стрезі не дадуть світові ані миру ані війни.

Самосуд в Мексикку за ширення атеїзму.

БУЕНОС АЙРЕС, 11. 4. ПАТ. З Мексикку повідомляють, що в Вокля у статті Моральоса посилає зважати трупа проф. С. Гонзалеса на одній з придорожних дерев в написом на грудях: „Зачинання у соціалістичній дусі. У Мексикку жорсткі частіше повторюються виступи населення

проти програми навчання у соціалістичній дусі, яку завів уряд. В одній місцевості населення хотіло зробити самосуд над учителькою, яка викладала в школі теорію соціалізму. Тільки завдяки енергійній акції поліції, адалось вирвати учительку з рук юрби.

ЖИТТЯ НАШИХ УСТАНОВ.

Загальні Збори „Української Бесіди“ у Львові.

В суботу дня 30. березня ц. р. відбувся річний Загальний Збір львівської „Української Бесіди“ у власній домівці в Народнім Домі (вул. Гурського ч. 22). Це наше товариство живе вже понад 10 літ і за час свого довгого життя дало чимало почин до заснування неодиєї з наших молодих установ як Українського Театру, „Промислу“, Бюро та інших.

Відкриваючи співорічний Збір, голова д-р І. Копач зазначив м. ін. з притиском, що з „Бесіди“ користають не тільки власні члени Товариства, але також і ширші круги нашого громадянства, які часто піднімають за невеличкого платою віддати „Бесіди“ на ріжні свої (мпреви: юрба і наради, відкриті в Вишаві, святочні схожі і мбави). Члени ж Товариства тепер тільки около 100. Безперечно могло би і повинно би їх бути значно більше, а тоді й членська вкладка, яка тепер становить 2.50 зол. місячно, була би

значно нижча, бо могла би есентуально вивести навіть тільки один золотий місячно, якщо число членівросло бодай до 300. На жаль, ми живемо тепер у часі надмірного роздробу наших сил. У нас тепер чомусь відокремлюються, а то й евосім відокремлюються від себе як чужі козидовні групи, і то не тільки далекі собі віком покоління (мовляв: „старі“ і „молоді“), але навіть близькі собі часово річники поколінь. А це безумовно дуже зедобрий прояв нашого життя. Бо деж у таких разі має вирости і розвинути спільнота думок, почувань і волі, так дуже потрібна до всякої успішної народньої праці? Вонож може зродитися і реалізуватися тільки у живім контакті людей зі собою. — Як важний додатний прояв теперішнього життя „Бесіди“ відмітив д-р Копач такою ж момент, що навіть серед загальної нині скрути і кріви Товариство всеятаки зуміло адержати себе в господарській рівновазі. Далашня його роз-

Приємна та цікава лектура

це збірка оповідань

ВАСИЛЯ СОФРОНОВА

ЛИПНЕВА ОТРУТА

Ціна: 1.40 зол., з пересилкою 1.70 зол.
Замовляти в Адміністрації „Діла“ Ринку 10.

вій буде залежати, очевидно, від дальшого розвитку і складу його членів.

При виборі нової управи змінено дотеперішній Виділ Товариства тільки незначно. Головою валившись дальше емер. візитатор шлі д-р Іван Копач, господарем емер. радник скарбу Володимир Штогрин, а секретарем емер. суддя Володимир Іванець.

Стрілецька вистава в Коломні.

Сьогодні, 7. IV. пережила коломишська українська громада дуже миле і зворушливе свято: заходом неаомного упорядника д-ра І. Іванця перевезено показ історичних пам'яток Українських Січових Стрільців зі Станиславова до Коломиї й розміщено ті дорогі серцю кожного українця скарби в салі „Народного Дому“ та в кімнатах Т-ва „Родина“. Вже на довго перед годиною, на котру назначено відкриття вистави, було повно гостей: інтелігенції, депо міщан та селян, старих і молодих, мужчин і жінок, які цікаво, із захопленням оглядали розміщені по стінах образи. В год. 12.30 відкрив виставу д-р В. Білосор, колишній стрілецький лікар, гарною і змістовою, а чуттям виголошеною, промовою, а який дав короткий нарис повстання Стрілецької Армії від народин ідої української збройної сили 1905. р. та її історію від 1914. до 1918. р., тобто до часу, як стрільців стягнули в Україну на Буковину, де їх захопив розвал Австрії. Промова, якою зміст виновнича перша після великої стрілецької епопеї, що її чимало призначив на салі особисто пережило, захопила всіх слухачів і глибоко зворушила. Після того упорядник д-р Іванець пояснив образи. Починаючи від великої салі переходив від стіни до стіни, викладав на голівніші, пояснював їх зміст, розкашував історію амальованих чи знятих фотографічним апаратом картин, осіб, ілюстрацій і переходив шоволі цілу історію Мазіви, Семиківців, Лисоні під Бережанами, зазнайомилися з головними стрілецькими командантами, вчиталися в деяких картин багато-надійні радощі (їх мало), в інших неадечі, недугу, тиф, безнадійність... Для Коломиї важилось тут таки багато цікавого: стрінулися аваломі імена й обличчя як от от. Н. Гіряка, пор. Букшваного, сота. Дудинського, Каміньського, підп. Франца Кіселя, а дальше арх. Карла півніше цісаря, що був у Коломні 1912. р. Пригадався усім старшим відхід добровольців до УСС із Коломиї 1914. р., збережений на світліні О. К. І нагадали Коломия адожила в стрілецьку епопею велику і важку частину. Бож і голова Воевої Управи, який формально було підняв стрілецьку, д-р К. Трильовський, теж мешкавець Коломиї, організатор січового руху на Покутті, дуже значно підсилює стрілецькі ряди. Все це евосім справділиво підкреслив обидва промовці. Далше звернув упорядник увагу глядачів і на мистецтво та товаришське життя січ. стрільців, продовжуючи нам цікаві карикатури Сорохти і ін. та виносячи історію „Залізної Остроги“. Вкінці пояснив ідею, як повстали стрілецькі однострої. Завершуючи довгий, але цікавий виклад, зазначив на вагу цієї вистави як національно-виховного чинника та повідомив, що тепер ідуть заходи в тім напрямі, щоб експонати, а яких багато є приватною власністю ріжних осіб, валившись в одному відділі Національного Музею у Львові, щоб їх число доповнити предметами з приватних збірок та валишити майбутнім поколінням на славу, потіху й науку.

Гості розходилися з почуттям адичності для всіх тих, що постарались створити таку виставу, а також для тих, що спровадили її до Коломиї. Вистава буде відкрита до 21. ц. м. Можна надіятися, що не тільки вся коломишська громада, але й села обов'язково відвідають її і дадуть тим доказ, що стрілецька слава їм справді дорога.

Д. Н.

МІН. БЕНЕШ ПОЙДЕ В ЧЕРВНІ ДО МОСКВИ.

ПАРИЖ, 11. 4. ПАТ. Алас повідомляє в Прессі, що мін. Бенеш поїде до Москви в червні ц. р.

НА ТЕМИ МОВИ.

Про прийменники.

Прийменник біля має тільки місцеве значіння (пор. Шевченка: вітер... ліг біля моря одпочить у поємі „Причина“). Він є синонімом прийменника „коло“, (пор. народню пісню „Коло млина, коло броду, два голуби пили воду“) в місцевому значінні. Алеж цей останній прийменник має ще й значіння „довкола“, нім. um, поль. około. Через теж і знову що аналогічні польські, чи німецькі вислови мають і прислівникове значіння, то й у нас, у Галичині, набрав прийменник „коло“ і прислівникового значіння: більш-менш, приблизно (йому коло двадцять років). Зі змішання „коло“ й „біля“ почали в нас (і то тепер дуже вже часто) аживати прийменника „біля“ у прислівниковому значінні. Тимто часто доводиться читати такі вусім неможливі фрази: це сталося біля тридцятих років XIX ст.; йому біля п'ядесятки; минуло біля сорок років, замість чисто українських висловів: це сталося більш-менш у тридцятих роках XIX ст.; йому коло п'ядесятки, минуло яких сорок років і т. д. Прийменник біля це — тільки місцевий (його дуже не подоба чомусь письменник Нечуй-Левицький) воював із ним, домагаючися заміни його прийменником „коло“ і тільки прийменник; у прислівниковому значінні його українська мова не чує.

ДРУКАРНЯ „ДІЛО“

Львів, Ринок 10. Тел. 29-26.

Виконує швидко і солідно всілякого роду друкарські роботи

по найдешевших цінах!

НОВИНКИ

— ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

— ПОДАЄМО ДО ЗАГАЛЬНОГО ВІДОМА, що всякі оповістки про загальні збори, концерти, відчити, товариські сходни, посмертні згадки та вістки особистого характеру міститимемо тільки за оплатою. — Адміністрація „Діла“.

— Робітня футер Юліана Глушевського, Львів пл. Капітульна 3, I. пов. тел. 54-46. Приймає футра до переходу на літо. 1138

— Магази́н постелі Р. Джала, Львів, Хоружичи 3, поручає: ковдри, матраци по найдешевших цінах. Переробляє ковдри по 5 золотих, матраци по 7 зол. 639 с2-100

— Першорядне фризйерське і косметичне заведення для Пань і Панів Т. Кутковського, Сикстуська 14. Тел. 106-88. 1119 15-?

— Сезон у Черчі. Весняний сезон у Черчі починається вже 1. травня. Хворі на гіст, іхтіас, проволочну реву, недуги нирок, шлунка, жіночі та нервові, мають добру нагоду дешевого й вигідного лікування. 1340а 2—5

— Весня йде, співацькі товариства „Львівський Боян“ і „Сурма“ влаштовують у вівторок, 16. квітня ц. р. концерт із творів Лисенка, Леонтовича, Коляра, Кравця, Ніль В. Гаде та А. Сільсера. Концерт відбудеться у великій залі Музичного Товариства ім. М. Лисенка. Більшість творів — це похвальні гимни в честь весни, що саме до нас підкрадається з розясненням лицем. Деякі з них ще не гомоніли з львівських естрад. Звертаємо на цей концерт увагу громадянства, бо прикро було би, якби хто такої небувалої нагоди не доглянув. Численною участю задокументуємо нашу музикальність і дамо принайменше маленьке моральне задоволення тим диригентам і співакам, що стільки часу та праці присвятили для нашої духовної насолоди.

— Українознавчі виклади в берлінському університеті. В літньому семестрі 1935 р. читає д-р Зенон Кузеля в семінарі орієнтальних мов при берлінському університеті такі курси української мови та виклади з обсягу українознавства: 1) Українська мова для початкових (3 год. тижнево); 2) курс української мови для студентів з елементарним знанням (середній курс, 3 год. тижнево); 3) найвищий курс української мови (повсюдення українських текстів, 2 год. тижнево); 4) українська національна територія в світі статистики (2 год. тижнево); 5) німецько-українські відносини на протязі історії (1 год. тижнево). Вписи приймає канцелярія семінара, Берлін. НВ 7, Доротеенштрассе 7.

— Засідання Філологічної Секції Наук. Тов. ім. Шевченка відбудеться в суботу 13. квітня в 18-й год. в бібліотечній залі. На черзі реферат праці М. Мочульської: „Гоциньський, Словацький і Шевченко, як співці Колівищини“.

— Кераміка, магазин порцеляни і скла під управління Олександра Ониська перенесений з вул. Руської на вул. Галицьку 5 в подвір'ю. 1356 1-?

— „Прагер Прессе“ про збірку Ю. Косача. „Прагер Прессе“ поміщує замітку про збірку Ю. Косача „Черлень“. Критик цього праґарно веденого денника, що систематично інформує своїх читачів про новини славянських літератур, підкреслює дуже широку тематичну та формальну розпряманість молодого лірика. Вказує теж на його культуру, яку можна розяснити частинно посвояченням з Лесею Українкою. Критик є тої думки, що присуд жорі „Т-ва письменників і журналістів“, яке признало Косачеві нагороду цього року був „безумовно оснований“, хочби як хто піддавав у сумнів загаданий розподіл нагород.

— Гетьман Мазепа у шведській історіографії. На цю тему виголосить доц. д-р Б. Крупницький 12. ц. м. виклад у залі Укр. Наукового Інституту в Берліні.

— Оконечно закрили „Просвіту“ в Острозі. Як по інших повітах Волині, адмін. влада припинила діяльність Т-ва „Просвіта“ в Острозі з тереном діяльності на здолбунівський повіт. Недавно б. раді тої „Просвіти“ надіслали відповідь м-ства про те, що рішення воєвідського уряду затверджено і наказано перевести остаточно ліквідацію.

— Малирська вистава збірних праць польського мистця проф. Влад. Ляма буде відчинена від 14. квітня год. 12 вполудне. Буде на ній 100 різноманітних праць від 1917 р.

— Нові школи і цвинтар у Львові. Управа м. Львова рішила побудувати три нові вселюдні школи, а саме при міському заведенні сиріт при вул. Кадетській, на Богданівці і в Бруховичах. Крім того, передбачується відкриття нового цвинтаря, бо цвинтарі Личаківський і Янівський переповнені.

— Дорогові роботи у Сх. Галичині. План дорогових робіт коштом фонду праці на 1935-6 рік передбачує кредити на 30 мільонів зол. З цієї суми припадає на роботи у львівському воєвідстві 1.591.000 зол., станіславському 720.000 зол. і тернопільському 325.800 зол.

— На волі. Дня 1. ц. м. вийшов на волю з арештів городського суду у Краківці п. Павло Химич, відсидівши 7 місяців кари за зневагу органів влади.

— Хто виграв на Лотерії? В нинішнім татенні Держ. Клясової Лотерії впали виграні на такі числа: 50.000 на ч. 21410. 20.000 зол. на ч. 29020. 10.000 зол. на ч. 14821, 12087, 104200, 141807. 10.000 зол. на ч. 63474. 5.000 зол. на ч. 3386, 117142, 182009. 5.000 зол. на ч. 34946, 35639, 55975, 103700. 2.000 зол. на ч. 35870. на ч. 10823, 37967, 69596, 145298, 179986. 1000 2.000 зол. на ч. 31090, 156672, 175008. 1000 зол. на ч. 31081, 151038, 179977. 500 зол. на ч. 49993, 93340, 94438, 116579, 125479, 145316, 148074, 172398. 500 зол. на ч. 37271, 63399, 70429, 77668, 79416, 96720, 102358, 109963, 109934, 114731, 113979, 121939, 130809, 132816. 400 зол. на ч. 9649, 2175, 14743, 38664, 72298, 76078, 94207, 111782, 135383, 139717, 143277, 154098, 168489, 183318. 400 зол. на ч. 19707, 22583, 28146, 32783, 42438, 140574, 169798, 184152. 300 зол. на ч. 195, 1428, 17373, 37613, 38432, 46575, 55304, 56723, 61209, 73051, 95216, 101143, 119448, 141268, 154153, 154239, 156938, 157638, 158142, 159090, 163978, 176666, 177913, 180277. 250 зол. на ч. 689, 4168, 9477, 21245, 30747, 37887, 49507, 49531, 49727, 49771, 49986, 54585, 58620, 70003, 71493, 72645, 81000, 58192, 93068, 101012, 101953, 111217, 118999, 117528, 126650, 136181, 137124, 151069, 153046, 154481, 154789, 155677, 161628, 162564, 164343, 168728, 174873, 177895, 180293. 300 зол. на ч. 1515, 44283, 83967, 104909, 135243, 172070, 182234, 97168, 131133, 161877, 182235.

— Реєстрація лікарів. Міністерство суспільної опіки видало розпорядок у справі реєстрації лікарів на терені цілої держави. Реєстрації мусять піддатися всі лікарі, що досі не зголосилися до адміністраційної влади. Остаточний речинець устійнено на день 30. червня ц. р. У випадках, коли представлені документи лікарів можуть викликати сумніви щодо їх автентичності, справа буде спрямована до міністерства.

— Нагорода за працю в'язнів. Новий правильник щодо винагороди за працю в'язнів ділить їх на три категорії залежно від поведінки і ступня пильності. Нагородою за добре поведінку буде перенесення до вищої категорії, а карою деградація. Кожен в'язень має свій рахунок, на який в'язнична управа буде записувати винагороду за працю. Частину зарібків, призначену на додаткові харчі, можна буде обертати на купно харчевих засобів, зате інших річей, як папіроси, з тих грошей купувати не вільно. При звільненні в'язня виплатять йому решту суми. Праця в'язнів при ремонті будинків і випіку хлі-

ба для в'язничного господарства не зачисляється до зарібкових робіт. Деякий кошт в'язничної роботи в'язнів у вартатах обчислено на 60 сотників.

— Військові підстаршини на залізницях. Міністерство шляхів поручило залізничній дирекції у Львові влаштувати 6-місячний залізничний курс для 50 підстаршин як кандидатів на залізничних службовців. Після укінчення цього курсу фреквентанти дістануть 9 групу платеня.

— За недозволену збірку. У старостинському суді у Львові відбулася розправа проти видавництва „Курера Львовського“ за грошеву збірку без дозволу влади. Збірано м. і. гроші на шкільні оплати для євдецької академічної молоді та на захист Брата Альберта. Видавець м-ра Мацейка засуджено на 200 зол. гривини з заміною на 4 дні арешту. Зібрану готівку 703 зол. сконфісковано і призначено на інше товариство.

— Податок від псів. Власники псів у Львові зобов'язані заплатити до кінця квітня ц. р. такий податок: 1) за кожного першого пса — 20 зол.; 2) за кожного другого пса — 60 зол.; 3) за кожного чергового пса — 100 зол.; 4) за другого ланцюгового пса 10 зол.; 5) за третього ланцюгового пса 20 зол.; 6) за кожного чергового пса 10 зол. більше. На просторі громад прилучених до Львова за кожного пса 10 зол., за другого і чергового ланцюгового пса по 5 зол. Бляшка на шию для пса 50 сот. Псів, які не будуть мати нових значків від 1. травня ц. р., будуть ловити гицлі (живолюпи). Крім того на власників псів магистрат накладатиме карі.

— Проти зараження плямистим тифом. Департамент служби здоров'я в міністерстві суспільної опіки видав обіжник, що має на меті охорону перед зараженням плямистим тифом осіб, які, виконуючи своє звання, стикаються з хворими. Лікарі, шпитальна служба у відділі за разливих недуг, дезинфекційні працівники і санітарні контролери мають піддатися щепленню сировинцею проф. Вайгля.

— Львівська хроніка. Повідомлено поліцію, що пропали без вісти 13-літня Людвика Гут і 15-літній 36. Ставарський. Останній забрав родичам 120 зол. — На поді дому при вул. Вулицькій знайшли висільника Яна Долинського, що приїхав з Рівного, відсидівши кару 6-місячної в'язниці. — В готелі Гранд отримав 32-літній Евг. Бергверк, безробітний родом з Дрогобича, що вже минулого тижня пробував в іншій готелі відібрати собі життя. — При ліценційній кіна „Пасаж“ ліценційні гієни задалегідь заняли салю, тому коморник мусів вівзати поліцію. Щойно як поліція усунула їх, ліценція могла відбутися спокійно. — Стефан Костів вивіз артистичну театру Богданський горбину, злодій арештували.

— Краєва хроніка. До бюро Української Школиці в Перейишлі добулися вночі злоді, один же розбити касу їм не довелося, бо їх сполошено. — На ріці Стрий в Синевідську Вишньому віддано до ажитку міст на 100 м. завдовжки, якого будова тривала два роки. — В Ковалівці пов. Бучач кольтоніст із Шлеська, Шепан Кузьмінський, програвши маетковий процес зі своїм тіточним братом Влад. Гуравським, застрілив уночі його 27-літню жінку та 6-літ. сина. — В Дрогобичі засуджено на пів року в'язниці Марію Ситор за самовільну зміну назвища на Рас. — У Бориславі намагала втрутитися Катерина Вишатицька з причини родинної незгоди. Забрали її до шпиталу. — В Іспасі, Турції, Винопрадї лютує й далі п'ятнистий тиф. До шпиталу в Коломиї перевезли дальших 6 хорих. Досі в шпиталі померло 7 осіб. — Із перемиської в'язниці вивезли до Дрогобича 30 в'язнів, засуджених на довші карі.

— Бандитизм в краю. На Івана Кобриня і Федора Бутинця, що вертались уночі з товариством для кооперативу в Любелі пов. Жовква, напали троєх людей, озброєних в'язничними крісами. Один напасник ударив кольтом Кобриня і коли оба нападнені втікли, бандити забрали увесь товар. — Другої ночі ті самі мабуть бандити напали на дім Демка Кулявця в Лисіві біля Доброчина. Господар ударив сокирою одного напасника, що стріляв у стелю. У відповідь на те один з бандитів, що стояв на варті, пробив багнетом сина господаря у груди, після чого всі втікли. — Тої самої ночі біля Стояново пов. Радехів троєх торговців кінями, що вертались з ярмарку з Горохова, заатакували бандити стрілами. Сполошені криком нападених напасники втікли, не забравши нічого.

— Убивство задля помсти. В Угринові Старім пов. Калуш застрілено недавно солтиса цієї громади Ількова. При допомозі поліційного пса вилучено, що винуватцем є місцевий громадянин Перегінняк, який признався до вбивства і перед судом комісією оповів цілу подію. На день перед тим відбув кару арешту, з якого звільнився під вечір, мовлячи, що він хорий. Пішов до дому

РОГАТИНЩИНА.

установ повіту, щоби в найкоротшому часі безоглядно використали продовжений речизини і субсрибували повзичку „Р. III.“ в сумі, яка відповідала їх престижності. 3) Апелую до всіх громадян Рогатинщини без ріжнни на стая, у яких жевріє любов і тепле серце для потреб народу на рідноспіканий відтинук, щоби в міру своєї матеріальної спроможности субсрибували самостійні або абірні позички. Председіик, заикаючи анкету, висказав одоленія з приводу арілої і річної дискусії. Назвав делегатів, щоб послідовно реалізували постанови анкети, а гасла й думки, відтвигнені рефератами й дискусією, несли в найширші круги українського громадянства. Ций засідичмо перед світом нашу національну арілість. Зокрема заапельював, щоби старшини кружків „Р. III.“ звернули головну увагу на акцію „Сотикового фонду“, бо відомо, що не аський може спромогтися на субсрибування внутр. позички, одначе на „Сотиковий фонд“ кожна, навіть найбідніша одиниця зможе щось жертвувати, дрібними, але постійними датками причинитися до створення джерела доходу, яке становить домінуючу позицію в прибутках „Рідної Школи“.

обіятись без „Діла“.

Мирон Доляницький: ВІД БЕСКИДСЬКИХ РОЗВІВ ДО ПОЛІСЬКИХ БОЛОТ. З 23 образками й нарисами. Львів, 1923. Стор. 83. ф. 16-а. Видання Товариства „Прогрес”. Кн. ч. 3, за грудень. — Боже, яка вона гарна, та наша земля! — сказав зі сльозами, глибокого зворушення тринизначтій юнак. І ці зворушливі слова захоплення і великої любові ласово випливають з душі кожного і кожної з нас, коли читаємо тижнево цю книжечку „Від бескидських розвів до поліських болот”, що її в оповідній формі написав Мирон Доляницький, відомий нам географ і донесет прекрасний і всебічний опис західно-українських земель, а саме: Поділля, Волині, Подісся, Підляшся, Роточчя, Карпат, Лемківщини, Бойківщини, Гуцульщини, Підгір’я і Покуття. Все це написано чистотою літературною мовою, на 80 сторінок гарного друку, з 23 відповідно дібраними образками й одною мапкою М. Кузмицького. Такої книжечки, потрібної й цікавої кожного час для молоді і старших, для школи й дому, доброді для людини в освіті й приступної для найширшого загалу — жи досі не мали. Видає її „Прогрес”, за місячну книжечку за безсільну п. р. Дістає її можна за 70 сотих к. в у Книгарні „Прогрес” — (Львів, Руска ч. 10/І.) передплату на цілий рік 3 60 зод., бо передплатники дістануть 12 таких же потрібних і цікавих місячних книжечок за половину їх книгарських цін. Тому користайте з цього самі та заохочуйте ще й інших!

За оголошення редакція не відповідає.

виконує першорядні мужеські одяги після найновіших фасонів по базно-курєнційних цінах.

З друкарні Вих. Співки „Літо“. Львів. Річок 10.